

Streszczenie

W 1969 r. Michel Foucault opublikował głośny i dyskutowany szeroko esej „Kim jest autor?”, w którym zadał pytanie o to, czym jest dzieło i w jakiej relacji pozostaje wobec jego autora. Jego ówczesna odpowiedź na to pytanie stanowiła już kontrowersję w prawie autorskim: to postać autora identyfikuje dzieło, pełni funkcję uniwersum dla dyskursu o interpretacji takiego dzieła, a przez to i komunikuje dzieło. Odpowiadając na te same pytania parę lat później, Roland Barthes (w znamienitym, aczkolwiek złowieszczym eseju „Śmierć autora”) zesakralizował postać autora przyznając większą rolę odbiorcy i komunikacji niż artefaktowi i jego autorowi (Barthes, 2003). I choć ta dyskusja tocząca się w duchu postmodernizmu i Derridowskiej dekonstrukcji ma już swoje lata, to nie tylko nie wybrzmiała wystarczająco w prawie autorskim, w którym kluczowym punktem odniesienia pozostała (i pozostaje nadal) technologia. Przedmiotem badań, wokół którego oscylować będą kolejne etapy analizy jest szeroko rozumiane autorstwo w ujęciu prawnym, filozoficznym i kognitywnym, skonfrontowane z tym, czego najbardziej pożądamy i jednocześnie się boimy: ze sztuczną inteligencją.

Celem niniejszego projektu jest odpowiedzenie na kluczowe pytania o to, kim (bądź czym?) jest współcześnie autor? Co jego/ją definiuje? Czym jest współautorstwo, wieloautorstwo i jak (jeśli tak) możemy je odróżnić od autorstwa maszynowego? Czy wprowadzenie i korzystanie ze sztucznej inteligencji (zawsze) dyskwalifikuje z przyznania praw autorskich? Czy filozofia i nauki kognitywne mogą wesprzeć system prawa autorskiego odpowiednimi narzędziami bądź koncepcjami, które sprostają wyzwaniu stworzonemu wraz z rozwojem technologicznym?

Te trudne, aczkolwiek konieczne pytania nie były dotychczas przedmiotem wszechstronnej refleksji i niniejszy projekt ma za zadanie ten stan odmienić. Badania przeprowadzimy w kilku krokach.

W pierwszej kolejności zbadamy, jaki status ma autor w prawie autorskim; jak znane nam postaci wielotwórstwa mogą przejawiać się w regulacji prawnej; co ma wpływ na takie rozumienie autorstwa. Następnie przeanalizujemy kolejno koncepcje filozoficzne i kognitywne odnoszące się do pojęć autorstwa i twórczości. Zastanowimy się, czy pojęcia i koncepcje w tych dziedzinach mogą pomóc ulepszyć model prawniczy. Całość skonfrontujemy ze współczesnymi modelami i praktykami programistycznymi, odnoszącymi się do autorstwa sztucznej inteligencji. Na koniec zastanowimy się, jakie z tych wszystkich analiz płyną wnioski – i jakie mogą one mieć znaczenie dla prawa i sądów.